

Hicazkâr Makamı Seyri

İstanbul Belediyesi Konservatuvarı (Darül-Elhan) Türk Musikisi Talebe Cemiyeti

Ahmet Şefik Gürmeriç

Usûlü : S o f y a n

[1904 - 1967]

Hicazkâr Makamı

Hicazkâr makamı, Zîrgüleli Hicaz makamı dizisinin Rast perdesi üzerine göçürülmesiyle elde edilir.

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: İnicidir.

c) Dizisi: Zîrgüle'li Hicaz makamı dizisinin Rast perdesindeki inici şeddidir. Yani pest tarafta (Rast perdesinde) bir Hicaz beşlisine, tiz tarafta (Nevâ perdesinde) bir Hicaz dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelmiştir.

d) Güçlüsü: Gerdaniye perdesidir. (İkinci derecede Neva)

e) Yeden: Irak perdesidir.

Hicazkâr makamı inici bir düzeye sahiptir. Bu nedenler dizi üst taraftan genişlemiştir.

f) Donanım: Si için koma, mi ve lâ için bakiye bemolü, fa için bakiye diyezi yazılır. Gerekli diğer değişiklikler eser içinde gösterilir.

g) Perdelerin T.M.deki isimleri: Pestten tize doğru; Rast, Zîrgüle, Segâh, Çargâh, Nevâ, Hisar veya Nim Hisar, Eviç veya Acem ve Gerdâniye'dir.

Seyri:

Hicazkâr makamının seyrine, inici bir karaktere sahip olduğundan Tiz durak ve civarından başlanır. Gerdaniye perdesi üzerindeki genişleme sesleri olan Hicaz ve Bûselik Beşlilerinin seslerinde dolaşarak Gerdaniye perdesinde asma kalış yapılır.

Daha sonra ana dizinin seslerine geçilerek, Neva perdesinde Kürdi'li ve Çargâh perdesinde Bûselikli kalışlar yapılabilir. Bu arada Hicaz ailesinin dizileri de kullanılabilir.

Rast perdesi üzerindeki Hicaz Beşlisinin seslerine geçilerek bu seslerde dolaşılır ve Rast perdesinde karar verilir.

S o f y a n Usûlü

*) Dört zamanlıdır.

*) İki tane iki (2 +2 = 4) zamanın veya iki Nîm Sofyân'ın birleşmesinden meydana gelmiştir.

*) 4/8'lik ve 4/4'lük iki mertebesi varsa da, 4/4'lük ikinci mertebe daha çok kullanılmıştır.

*) Pışrevlerde, İlâhîlerde, şarkılarda, türkülerde, oyun havalarında, kısaca özel usûl mecburiyeti olmayan hemen her formada kullanılmıştır

Sofyan D a r b Usûlü

1 . Darb :

(Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]

2 . Darb :

(Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]

3 . Darb :

(Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]

Kaynak : Türk Musikisi Nazariyatı ve Usûlleri-Kudüm Velveleri / İsmail Hakkı ÖZKAN [1941- 2010]